Extra No. 23

વાર્ષિક લવાજમનો દર રૂા. ૪૦૦૦/-

©

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LIX] FRIDAY, MARCH 23, 2018/CAITRA 2, 1940

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IV-A

Rules and Orders (Other than those published in Parts I, I-A, and I-L) made by the Government of Gujarat under the Central Acts

LABOUR AND EMPLOYMENT DEPARTMENT

Notification

Sachivalaya, Gandhinagar, 17th March, 2018.

Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986.

No.:KHR/2018/72/ECA/122017/785681/M(3):- WHEREAS certain draft rules were published as required by sub section (1) of section 18 of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986) at pages 196-1 and 196-8 of the Gujarat Government Gazette, Extraordinary, Part IV-A, dated the, 30th December, 2017, under the Government Notification, Labour and Employment Department No. KHR/2017/189/ECA/ 122017/785681/M(3), dated the 22nd December, 2017, inviting objections and suggestions from all persons likely to be affected thereby within a period of thirty days from the date of publication of the said notification in the *Official Gazette;*

AND WHEREAS, no objection or suggestion has been received by the Government in respect to the said draft notification;

NOW, THEREFORE, In exercise of the powers conferred by section 18 of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986), the Government of Gujarat hereby makes the following rules further to amend the Child Labour (Prohibition and Regulation) (Gujarat) Rules, 1994, namely:-

1. (1) These rules may be called the Child Labour (Prohibition and Regulation) (Gujarat) (Amendment) Rules, 2017.

(2) They shall come into force on the date of their publication in the *Official Gazette.*

2. In the Child Labour (Prohibition and Regulation) (Gujarat) Rules, 1994 (hereinafter referred to as "the said rules"), in rule 1, for the words "Child Labour", the words "Child and Adolescent Labour" shall be substituted.

3. In the said rules, in rule 2,

(i) for clause (a), the following clause shall be substituted, namely: -

"(a) "Act" means the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986)";";

(ii) after clause (b), the following clauses shall be inserted, namely: -

"(ba) "Fund" means the Child and Adolescent Labour Rehabilitation Fund constituted under sub-section (1) of section 14B of the Act;

(bb) "Inspector" means the Inspectors appointed by the State Government under section 17;

(bc) "Municipality" means an institution of Self-Government constituted under article 243 Q of the Constitution;

(bd) "Panchayat" means a Panchayat constituted under article 243B of the Constitution;".

(be) "Register" means the register required to be maintained under section 11 of the Act;

(iii) after clause (c), the following clause shall be inserted, namely: -

"(d) Words and expressions used in these rules, but not defined therein and defined in the Act, shall have the meaning respectively assigned to them in the Act".

4. In the said rules, after rule 2 the following rules shall be inserted, namely: -

"2A. **Awareness on prohibition of employment of child and adolescent in contravention to the Act.** - The State Government, to ensure that the children and adolescents are not employed or permitted to work in any occupation or process in contravention to the provisions of the Act, through appropriate measures, shall -

(a) arrange public awareness campaigns in using folk and traditional media and mass media including television, radio, internet and the print media to make the general public, including the employers and the children and adolescents who may be employed in contravention of the Act to aware about the provisions of the Act, and thereby discourage employers or other persons from engaging children and adolescents in any occupation or process in contravention of the provisions of the Act;

(b) promote reporting of enterprises or instances of employment of children or adolescents in contravention to the provisions of the Act, by developing and advertising easily accessible means of communication to authorities specified by the State Government;

(c) display to the possible extent the provisions of the Act, these rules and any other information relating thereto in toll plazas, major bus stations and other public places including shopping centers, markets, cinema halls, hotels, hospitals, Panchayat offices, Municipalities, police stations, resident welfare association offices, industrial areas, schools, educational institutions, court complexes, and offices of all authorities authorised under the Act;

(d) promote through appropriate method the inclusion of the provisions of the Act in learning material and syllabus in school education; and

(e) promote inclusion of training and sensitisation material on the provisions of the Act and the responsibilities of various stakeholders thereto, in State Labour Service, police, judicial and civil service academies, teachers training and refresher courses and arrange sensitization programmes for other relevant stakeholders including, Panchayat members, doctors and concerned officials of the State Government.

2B. **Child to help his family without affecting education.** - (1) Subject to the provisions of section 3, a child may, without affecting his school education, in any manner, may help his family in his family enterprise, subject to the condition that such help, -

(i) shall not be in any hazardous occupation or process listed in Part A and Part B of the Schedule to the Act;

(ii) shall only be allowed to help in his family, or in a family enterprise, where his family is the occupier;

(iii) shall not perform any tasks during school hours and between 7 p.m. and 8 a.m.;

(iv) shall not be engaged in such tasks of helping which hinders or interferes with the right to education of the child, or his attendance in the school, or which may adversely affect his education including activities which are inseparably associated to complete education such as homework or any extra-curricular activity assigned to him by the school;

(v) shall not be engaged in any task continuously without rest which may make him tired and shall be allowed to take rest to refresh his health and mind, and a child shall not help for more than three hours excluding the period of rest in a day;

(vi) shall not include in any way substitution of the child for an adult or adolescent while helping his family or family enterprise; and

(vii) shall not be in contravention to any other law for the time being in force;

(2). Where a child receiving education in a school remains absent consecutively for thirty days without intimation to the Principal or Head Master of the school, then, the Principal or Head Master

shall report such absence to the concerned nodal officer referred to in clause (i) of sub-rule (1) of rule 5C for information.

2C. **Child to work as an artist.** - (1) Subject to the provisions of section 3, a child may be allowed to work as an artist subject to the following conditions, namely: -

(a) no child shall be allowed to work for more than five hours in a day, and for not more than three hours without rest;

(b) any producer of any audio -visual media production or any commercial event involving the participation of a child, shall involve a child in participation only after obtaining the permission from the District Magistrate of the district where the activity is to be performed and shall furnish to the District Magistrate before starting the activity an undertaking in Form IV and the list of child participants, consent of parents, name of the individual from the production or event who shall be responsible for the safety and security of the child, and ensure that all screening of his films and television programmes shall be made with a disclaimer specifying that if any child has been engaged in the shooting, then, all the measures were taken to ensure that there has been no abuse, neglect or exploitation of such child during the entire process of the shooting;

(c) the undertaking referred to in clause (b) shall be valid for six months and shall clearly state the provisions for education, safety, security and reporting of child abuse in consonance with the guidelines and protection policies issued by the Government from time to time for such purpose including -

(i) ensuring facilities for physical and mental health of the child;

(ii) timely nutritional diet of the child;

(iii) safe, clean shelter with sufficient provisions for daily necessities; and

(iv) compliance to all laws applicable for the time being in force for the protection of children, including their right to education, care and protection, and against sexual offences;

(d) appropriate facilities for education of the child to be arranged so as to ensure that there is no discontinuity from his lessons in school and no child shall be allowed to work consecutively for more than twenty-six days;

(e) one responsible person be appointed for maximum of five children for the production or event, so as to ensure the protection, care and best interest of the child;

(f) at least twenty per cent, of the income earned by the child from the production or event to be directly deposited in a fixed deposit account in a nationalised bank in the name of the child which may be credited to the child on attaining majority; and

(g) no child shall be made to participate in any audio visual and sports activity including informal entertainment activity against his will and consent.

(2) For the purposes of clause (c) to the explanation to sub-section (2) of section 3, the expression "such other activity" contained therein, shall mean -

(i) any activity where the child himself is participating in a sports competition or event or training for such sports competition or event;

(ii) cinema and documentary shows on television, radio including reality shows, quiz shows, talent shows;

(iii) drama serials;

(iv) participation as anchor of a show or events; and

(v) any other artistic performances which the State Government permits in individual cases, which shall not include street performance for monetary gain.".

5. In the said rules, in rule 3, in sub-rules (1) and (2), for the words "child" and "children", wherever they occur 'the words "adolescent" and "adolescents" shall be substituted' respectively.
6. In the said rules, in rule 4, in sub-rule (1), for the word "children", the word "adolescents" shall be substituted.
7. In the said rules, after rule 4, the following rule shall be inserted, namely: -

"4A. **Payment of amount to Child or Adolescent from and out of Child and Adolescent Labour Rehabilitation Fund.** - (1) The amount credited, deposited or invested, as the case may be, under sub-section (3) of section 14B to the Child and Adolescent Labour Rehabilitation Fund and the interest accrued on it, shall be paid to the child or adolescent in whose favour such amount is credited in the following manner, namely: -

(i) the Inspector having jurisdiction shall ensure that an account of such child or adolescent is opened in a nationalised bank and inform the bank in which the amount of the Fund is deposited or, as the case may be, to the officer responsible to invest the amount of the Fund under sub -section (3) of section 14B;

(ii) the interest accrued on the proportionate amount of the Fund in favour of the child or adolescent shall be transferred every six months to the account of the child or adolescent, as the case may be, by the bank or officer responsible to invest the amount under information to the Inspector;

(iii) when the concerned child or adolescent completes the age of eighteen years, then, as soon as may be possible forthwith or within a period of three months, the total amount credited, deposited or invested in favour of the child along with interest accrued thereon remaining in the bank or remaining so invested under sub-section (3) of section 14B, shall be transferred to the said bank account of child or adolescent, as the case may be; and

(iv) the Inspector shall prepare a report of the amount transferred under clause (ii) and clause (iii) with particulars of the concerned child or adolescent sufficient to identify him and send a copy of the report annually to the State Government for information.

(2) Any amount recovered by way of fine in pursuance of an order or judgement of a Court or by way of composition of offences in pursuance of a certificate issued by a District Magistrate for the contravention of the provisions of the Act, shall also be deposited in the Fund and shall be spent in accordance with such order or judgement.".

8. In the said rules, for rule 5, the following rule shall be substituted, namely: -

"**5. Certificate of age.** - (1) Where an Inspector has an apprehension that any adolescent has been employed in any of the occupation or processes in which he is prohibited to be employed under section 3A of the Act, he may require the employer of such adolescent to produce a certificate of age from the appropriate medical authority.

(2) The appropriate medical authority shall, while examining an adolescent for issuing the certificate of age under sub-rule (1), take into account -

(i) the Aadhar card of the adolescent, and in the absence thereof;

(ii) the date of birth certificate from school or the matriculation or equivalent certificate from the concerned examination Board of the adolescent, if available, and in the absence thereof;

(iii) the birth certificate of the adolescent given by a Municipality or a Panchayat;

and only in the absence of any of the methods specified in clauses (i) to (iii), the age shall be determined by such medical authority through an ossification test or any other latest medical age determination test.

(3) The ossification test or any other latest medical age determination test shall be conducted on the order of the concerned Inspector and such determination shall be completed within fifteen days from the date of such order.

(4) The certificate of age referred to in sub-rule (1) shall be issued in Form III.

(5) The charges payable to the medical authority for the issue of the certificate of age shall be same as specified by the State Government, for its Medical Boards.

(6) The charges payable to the medical authority shall be borne by the employer of the adolescent whose age is determined under this rule.

Explanation. - For the purposes of this rule, "medical authority" means a Government medical doctor not below the rank of an Assistant Surgeon of a District or a regular doctor of equivalent rank employed in Employees' State Insurance dispensaries or hospitals"

9. In the said rules, after rule 5, the following rules shall be inserted, namely: -

"5A **Persons who may file complaint.** - Any person who may file a complaint under the Act for commission of any offence include school teachers and representatives from school management committee, child protection committee, Panchayat or Municipality, who shall be sensitised to file complaint, in the event that any of students in their respective schools is employed in contravention to the provisions of the Act.

5B. **Manner of compounding offences.** - (1) An accused person, -

(i) who commits an offence for the first time under sub-section (3) of section 14; or

(ii) who being parent or a guardian, commits an offence under the said section, may file an application to the District Magistrate having jurisdiction for compounding the offence under sub-section (1) of section 14D.

(2)The District Magistrate shall after hearing the accused person and the Inspector concerned, on an application filed under sub-rule (1), dispose of such application, and if the application is allowed, issue the certificate of compounding, subject to -

(i) the payment of a sum of fifty per cent, of the maximum fine provided for such offence within a period to be specified in such certificate; or

(ii) the payment of an additional sum of twenty-five per cent, of the maximum fine provided for such offence together with the compounding amount specified under clause (i); if the accused person fails to pay the compounding amount under the said clause (i) or (ii), as the case may be, within the specified period, such delayed payment shall be made within a further period as may be specified by the District Magistrate, which shall not exceed the period specified in such certificate.

(3) The compounding amount shall be paid by the accused person to the Fund.

(4) If the accused person fails to pay the compounding amount under sub-rule (2), then, the proceeding shall be continued as specified under sub-section (2) of section 14D.

5C. **Duties of District Magistrate.** - (1) The District Magistrate shall -

(i) specify such officers subordinate to him, as he considers necessary, to be called nodal officers, who shall exercise all or any of the powers and perform all or any of the duties of the District Magistrate conferred and imposed on him by the State Government under section 17A;

(ii) assign such powers and duties, as he thinks appropriate, to a nodal officer to be exercised and performed by him within his local limits of jurisdiction as subordinate officer;

(iii) preside over as chairperson of the Task Force to be formed in a District consisting of-

(a) Assistant Commissioner of Labour for the purposes of his local limits of jurisdiction.

(b) Superintendent of Police for the purposes of his local limits of jurisdiction/ representative of concerned Commissioner of Police;

(c) Additional District Magistrate;

(d) nodal officer referred to under clause (i) for the purposes of his local limits of jurisdiction;

(e) two representatives each from a voluntary organisation involved in rescue and rehabilitation of employed children in the district on rotation basis for a period of two years;

(f) a representative of the District Legal Services Authority to be nominated by the District Judge;

(g) a member of the District Anti-trafficking Unit;

(h) Chairperson of the Child Welfare Committee of the District;

(i) District Child Protection Officer in the District under the Integrated Child Protection Scheme of the Ministry of the Government of India dealing with women and child development;

(j) District Education Officer;

(k) Deputy/Assistant Director of Industrial Safety and Health;

(l) any other person nominated by the District Magistrate;

(m) Secretary of the Task Force shall be any of the nodal officers referred to in clause (i) and nominated by the Chairperson.

(2) The Task Force referred to in clause (iii) of sub-rule (1) shall meet at least once in every month and shall make a comprehensive action plan for conducting the rescue operation, taking into account the time available, point of raid in accordance with the law for the time being in force, confidentiality of the plan, protection of victims and witnesses and the interim relief, in accordance with the guidelines for rescue and repatriation issued by the State Government from time to time; and the Task Force shall also cause to upload the minutes of such meeting on the portal created for such purpose by the Central Government.

(3) In addition to the duties referred to in sub-rule (1), the District Magistrate shall ensure through nodal officers that the children and adolescents who are employed in contravention of the provisions of the Act are rescued and shall be rehabilitated -

(a) in accordance with the provisions of -

(i) the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2015 (2 of 2016) and the rules made there under;

(ii) the Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976 (19 of 1976);

(iii) the Central Sector Scheme for Rehabilitation of Bonded Labourers, 2016;

(iv) any National Child Labour Project;

(v) any other law or scheme for the time being in force under which such children or adolescents may be rehabilitated; and subject to -

(I) the directions, if any, of a court of competent jurisdiction;

(II) the guidelines for rescue and repatriation issued by the Central Government or by the State Government from time to time in this regard.

5D. **Duties of Inspectors.** - An Inspector appointed by the State Government under section 17, for the purposes of securing compliance with the provisions of the Act, shall-

(i) comply with the norms of inspection issued by the State Government from time to time;

(ii) comply with the instructions issued by the State Government from time to time for the purposes of securing the compliance with the provisions of the Act; and

(iii) report the State Government monthly regarding the inspection made by him for the purposes of securing the compliance with the provisions of the Act and the action taken by him for such purposes.

5E. **Periodical inspection and monitoring.** - The State Government shall create a system of monitoring and inspection for carrying into effect the provisions of section 17B, which may include-

(i) the number of periodical inspection to be conducted by the Inspector of the places at which the employment of children/adolescent is prohibited and hazardous occupations or processes are carried out;

(ii) the intervals at which an Inspector shall report to the State Government complaints received to him relating to the subject matter of inspection under clause (i) and the details of action taken by him thereafter;

(iii) maintenance of record electronically or otherwise of-

(a) children and adolescent found to be working in contravention of the provisions of the Act including children who are found to be engaged in family or family enterprises in contravention of the Act;

(b) number and details of the offences compounded;

(c) details of compounding amount imposed and recovered; and

(d) details of rehabilitation services provided to children and adolescents under the Act."

10. in the said rules, in Form-I, for the words "child" and "children" wherever it occurs, the words "adolescent" and "adolescents" shall be substituted' respectively.

11. in the said rules, in Form -II, for the word "child", the word "adolescent" shall be substituted, [respectively.]

12. in the said rules, after Form -III, the following Form shall be inserted, namely: -

"FORM IV

[See Rule 2C(1)(b)]

Undertaking under rule 2C(1)(b) of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) (Gujarat) Rules, 1994.

I ....producer of... an audio visual media production or organizer of... a commercial event, involving the participation of the following child/children, namely: -

Sr. No.	Name of the Child/Children	Parent's/Guardian's Name	Address
1.	2.	3.	4.
1.			
2.			

do hereby undertake that in the course of the involvement of the above mentioned child/children in the event...(specify the event), there shall be no violation of any of the provisions of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986) and the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation)(Gujarat) Rules, 1994 and full care shall be taken of the physical and mental health, and other requirements of the child/children, so that he/they feel no inconvenience. I also undertake that during the event, all laws applicable for the time being in force for the protection of children, including their right to education, care and protection, and legal provisions against sexual offences will be complied.

Date:........................ Name and signature of the Producer.'

Place:........................

By order and in the name of the Governor of Gujarat,

R. H. VASAVA,
Deputy Secretary to Government.

GOVERNMENT CENTRAL PRESS, GANDHINAGAR.

Extra No. 310

વાર્ષિક લવાજમનો દર રૂ. ૪૦૦૦/-

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LIX] WEDNESDAY, DECEMBER 12, 2018/AGRAHAYANA 21, 1940

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IX

Gujarati translation of Bills, Acts and Notifications other than those published in other parts.

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર, ૬ઠ્ઠી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૮.

ગુજરાત ગેઝેટમાં અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા ગુજરાત સરકારના શ્રમ અને રોજગાર વિભાગના તારીખ : ૧૭મી માર્ચ, ૨૦૧૮ના સરકારી જાહેરનામા ક્રમાંક : કેએચઆર/૨૦૧૮/૭૨/ઈસીએ/૧૨૨૦૧૭/૭૮૫૬૮૧/એમ(૩).-નો ગુજરાતી અનુવાદ આથી સર્વ લોકોની જાણ સારું પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

વી. એન. શેખ,

સરકારના નાયબ સચિવ.

Notification

Under

The Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986.

બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ હેઠળ

જાહેરનામું.

શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર, તારીખ: ૧૭મી માર્ચ, ૨૦૧૮.

બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬.

ક્રમાંક:કેએચઆર/૨૦૧૮/૭૨/ઈસીએ/૧૨૨૦૧૭/૭૮૫૬૮૧/એમ(૩):- બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬ના ૬૧મા)ની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૧)થી ફરમાવ્યા પ્રમાણે નિયમોનો અમુક મુસદ્દો, શ્રમ અને રોજગાર વિભાગના તારીખ: ૨૨મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ના સરકારી જાહેરનામા ક્રમાંક:કેએચઆર/૨૦૧૭/૧૮૯/ઈસીએ/૧૨૨૦૧૭/૭૮૫૬૮૧/એમ(૩).થી, તારીખ: ૩૦મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ના, ગુજરાત સરકારી રાજપત્ર, અસાધારણ, ભાગ ૪-ક-ના પાના ૧૯૬-૧ અને ૧૯૬-૮માં પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો અને તેનાથી અસર થવાનો સંભવ હોય તેવી તમામ વ્યક્તિઓ પાસેથી સદરહુ જાહેરનામાની ત્રીસ દિવસની મુદતની અંદર વાંધા અને સૂચનો મંગાવ્યા હતા;

અને સદરહુ જાહેરનામાના મુસદ્દાના સંબંધમાં સરકારને કોઈપણ વાંધો અથવા સૂચન મળેલ નથી;

તેથી, હવે, બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬ના ૬૧મા)ની કલમ ૧૮થી મળેલી સત્તાની રૂએ, ગુજરાત સરકાર, આથી, બાળ શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ વધુ સુધારવા માટે નીચેના નિયમો કરે છે:-

૧. (૧) આ નિયમો બાળ શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) (ગુજરાત) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૭ કહેવાશે.

(૨) તે રાજપત્રમાં તેની પ્રસિદ્ધિની તારીખે અમલમાં આવશે.

૨. બાળ શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ (જેનો આમાં હવે પછી, "સદરહુ નિયમો" તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં, નિયમ ૧માં, "બાળ શ્રમ" એ શબ્દોને બદલે, "બાળ અને કિશોર શ્રમ" એ શબ્દો મૂકવા.

૩. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૨-માં,

(૧) ખંડ (ક) ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

"(ક) "અધિનિયમ" એટલે બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬નો ૬૧મો)";

(૨) ખંડ (ખ) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

"(ખક) "ફંડ (ભંડોળ)" એટલે અધિનિયમની કલમ ૧૪ખ-ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ રચાયેલ બાળ અને કિશોર શ્રમ પુનઃસ્થાપન ફંડ;

(ખખ) "નિરીક્ષક" એટલે કલમ ૧૭ હેઠળ રાજ્ય સરકારે નીમેલા નિરીક્ષકો;

(ખગ) "નગરપાલિકા" એટલે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૪૩-ન હેઠળ રચાયેલ સ્વરાજ્યની સંસ્થા;

(ખઘ) "પંચાયત" એટલે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૪૩ખ હેઠળ રચાયેલ પંચાયત;

(ખચ) "રજિસ્ટર" એટલે અધિનિયમની કલમ ૧૧ હેઠળ નિભાવવું જરૂરી હોય તેવું રજિસ્ટર;

(૩) ખંડ (ગ) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:–

"(ઘ) આ નિયમોમાં વાપરેલા પણ તેમાં અને અધિનિયમમાં વ્યાખ્યાયિત ન કરેલા શબ્દો અને શબ્દપ્રયોગોનો અર્થ, અધિનિયમમાં અનુક્રમે તેનો જે અર્થ આપ્યો છે તે જ થશે".

૪. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૨ પછી, નીચેના નિયમો દાખલ કરવા:–

"૨ક. **અધિનિયમનું ઉલ્લંઘન કરીને, બાળક અને કિશોરને કામે રાખવાના પ્રતિબંધ અંગે જાગૃતિ.**– રાજ્ય સરકાર, નીચે જણાવેલા યોગ્ય પગલાં મારફતે એવું સુનિશ્ચિત કરશે કે અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને બાળકો અને કિશોરોને કોઈપણ વ્યવસાયમાં અથવા પ્રક્રિયામાં કામે રાખવામાં ન આવે અથવા કામ કરવાની પરવાનગી આપવામાં ન આવે–

(ક) અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને, જેઓને કામે રાખી શકાય તેવા કર્મચારીઓ અને બાળકો તથા કિશોરો સહિતની સામાન્ય જનતાને અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિશે જાગૃત કરી શકાય તે માટે, ટેલિવિઝન, રેડિયો, ઈન્ટરનેટ [આધારિત અરજી] અને પ્રિન્ટ મીડિયા સહિતના લોક અને પરંપરાગત માધ્યમ અને લોકસંપર્ક માટેના માધ્યમનો ઉપયોગ કરીને, લોકજાગૃતિ અભિયાનની વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે અને જેથી અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને, બાળકો અને કિશોરોને કોઈપણ વ્યવસાય અથવા પ્રક્રિયામાં કામે રાખનારા અથવા અન્ય વ્યક્તિઓને ઉત્તેજન ન મળે;

(ખ) રાજ્ય સરકારે નિર્દિષ્ટ કરેલ સત્તાધિકારીઓને, સંદેશાવ્યવહારના સરળતાથી ઉપલભ્ય થાય તેવા સાધનોને વિકસાવીને અને તેની જાહેરાત કરીને, અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને, બાળકો અથવા કિશોરોને કામે રાખેલ સાહસો અથવા એવા દૃષ્ટાંતના પ્રચાર–પ્રસારને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈશે;

(ગ) અધિનિયમ, આ નિયમોની અને તેને લગતી બીજી કોઈ માહિતીની જોગવાઈઓ શક્ય હોય તેટલા પ્રમાણમાં, ટોલ પ્લાઝા, મુખ્ય બસ સ્ટેશનો અને શોપિંગ સેન્ટર (ખરીદ કેન્દ્રો), બજાર, સિનેમાગૃહો, હોટેલો, હોસ્પિટલો, પંચાયત કચેરીઓ, નગરપાલિકાઓ, પોલીસ મથકો, નિવાસી કલ્યાણ એસોસિએશન કચેરીઓ, ઔદ્યોગિક વિસ્તારો, શાળાઓ, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, કોર્ટ સંકુલો અને અધિનિયમ હેઠળ અધિકૃત કરવામાં આવેલ તમામ સત્તાધિકારીઓની કચેરીઓ સહિતના અન્ય જાહેર સ્થળોએ પ્રદર્શન કરવું જોઈશે;

(ઘ) શાળા શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સામગ્રીમાં અને અભ્યાસક્રમમાં અધિનિયમની જોગવાઈઓનો યોગ્ય પદ્ધતિ મારફતે સમાવેશ કરીને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈશે; અને

(ચ) અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને રાજ્ય શ્રમ સેવા, પોલીસ, અદાલતી અને મુલકી સેવા અકાદમી (એકેડમિ), શિક્ષકોની તાલીમ અને ઓપ અભ્યાસક્રમોમાં તે સંબંધિત વિવિધ સ્ટેક હોલ્ડર (મધ્યસ્થ વ્યક્તિ)ની જવાબદારીઓ પર તાલીમ અને સંવેદનાત્મક સામગ્રીના સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈશે અને પંચાયતના સભ્યો, ડોક્ટર અને રાજ્ય સરકારના સંબંધિત અધિકારીઓ સહિતના અન્ય સંબંધિત સ્ટેક હોલ્ડર માટે સંવેદનાત્મક કાર્યક્રમોની વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે.

૨ખ. **બાળક તેના શિક્ષણને અસર કર્યા વગર તેના કુટુંબને મદદ કરી શકશે.**– (૧) કલમ ૩ની જોગવાઈઓને અધીન રહીને, બાળક, તેના શાળાના શિક્ષણને અસર કર્યા વગર, કોઈપણ રીતે, તેના કુટુંબને તેના કૌટુંબિક ધંધામાં નીચેની શરતને અધીન રહીને મદદ કરી શકશે,-

(૧) અધિનિયમની અનુસૂચિના ભાગ ક અને ભાગ ખ–માં દર્શાવેલ કોઈપણ જોખમી વ્યવસાય અથવા પ્રક્રિયામાં મદદ કરી શકશે નહિ;

(૨) ફક્ત તેના કુટુંબમાં અથવા કૌટુંબિક ધંધામાં, કે જ્યાં તેનું કુટુંબ ભોગવટો કરનાર હોય ત્યાં જ મદદ કરવાની પરવાનગી આપી શકાશે;

(૩) શાળાના કલાકો દરમિયાન અને રાત્રિના ૭ વાગ્યાથી સવારના ૮ વાગ્યા વચ્ચે કોઇપણ કાર્ય કરી શકશે નહિ;

(૪) બાળકના શિક્ષણના અધિકારને અટકાવે અથવા તેમાં દખલ કરે અથવા શાળામાં તેની હાજરીને અસર કરે અથવા તેને શાળા દ્વારા આપવામાં આવતું ગૃહકાર્ય અથવા કોઇ અભ્યાસેતર પ્રવૃત્તિ જેવી સંપૂર્ણ શિક્ષણ સાથે અભિન્નપણે સંકળાયેલી હોય તેવી પ્રવૃત્તિઓ સહિત તેના શિક્ષણને વિપરીત રીતે અસર કરી શકે છે તેવા કાર્યોમાં મદદ કરવા માટે કામે લગાડી શકાશે નહિ;

(૫) તેને આરામ વગર સતત એવા કોઇપણ કાર્યમાં રોકવો જોઇશે નહિ કે જે તેને થકવી નાખે અને તેના આરોગ્યને નવચેતન પ્રદાન કરવા અને મન (ચિત્ત)ને નવપલ્લવિત (તાજું) રાખવા માટે તેને આરામ લેવાની પરવાનગી આપવી જોઇશે અને બાળકને એક દિવસમાં આરામના સમયગાળાને બાકાત કરતાં ત્રણ કલાક કરતાં વધુ મદદ કરવી જોઇશે નહિ;

(૬) તેના કુટુંબ અથવા કૌટુંબિક ધંધાને મદદ કરતી વખતે, કોઇપણ પ્રકારે કોઇપણ પુખ્ત ઉંમરની વ્યકિત અથવા કિશોરને બદલે બાળકનો સમાવેશ કરી શકાશે નહિ; અને

(૭) તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઇ કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરવું જોઇશે નહિ;

(૨) બાળક શાળામાં શિક્ષણ મેળવતું હોય ત્યારે, શાળાના આચાર્ય અથવા હેડમાસ્તરને જાણ કર્યા સિવાય, સતત ત્રીસ દિવસ માટે ગેરહાજર રહે, તો આચાર્ય અથવા હેડમાસ્તર, આવી ગેરહાજરીની જાણ, નિયમ ૫-ગ-ના પેટા-નિયમ (૧)ના ખંડ (૧)માં ઉલ્લેખ કરેલ સંબંધિત નોડલ અધિકારીને કરશે.

૨ગ. **બાળક કલાકાર તરીકે કામ કરી શકશે.-** (૧) કલમ ૩ની જોગવાઇઓને અધીન રહીને, બાળકને નીચેની શરતોને અધીન રહીને, કલાકાર તરીકે કામ કરવા માટે છૂટ આપી શકાશે:-

(ક) કોઇપણ બાળકને એક દિવસમાં પાંચ કલાકથી વધારે કામ કરવા માટે અને આરામ સિવાય ત્રણ કલાકથી વધારે કામ કરવા માટે છૂટ આપવી જોઇશે નહિ;

(ખ) કોઇપણ દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય મીડિયા પ્રોડક્શનના કોઇ પ્રોડ્યુસર અથવા કોઇ વાણિજિયક કાર્યક્રમ જેમાં બાળકે ભાગ લીધો હોય તેમાં, જે જિલ્લામાં આવી પ્રવૃત્તિ કરવાની હોય તે જિલ્લાના જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટની મંજૂરી મેળવ્યા પછી, બાળકનો સમાવેશ કરવો જોઇશે અને પ્રવૃત્તિ શરૂ કર્યા પહેલાં નમૂના જમાં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને બાંયધરી અને ભાગ લેનાર બાળકોની યાદી, માતા-પિતાની સંમતિ, બાળકની સુરક્ષા અને સલામતી માટે જવાબદાર હોય તેવી પ્રોડક્શન અથવા કાર્યક્રમમાંની વ્યકિતના નામ પૂરાં પાડવાં જોઇશે અને એવું સુનિશ્ચિત કરવું જોઇશે કે તેમની ફિલ્મ અને ટેલિવિઝન કાર્યક્રમોની તમામ સ્ક્રીનિંગ એવું નિર્દિષ્ટ કરતા ડિસ્કલેમર સાથે તૈયાર કરવામાં આવશે કે કોઇ બાળકને શુટિંગમાં કામે રાખવામાં આવેલ હોય, તો શુટિંગની સમગ્ર પ્રક્રિયા દરમિયાન આવા બાળકનો કોઇપણ દુરુપયોગ, તેની ઉપેક્ષા અથવા તેનું શોષણ કરવામાં આવેલ નથી તે બાબત સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમામ પગલાં લેવામાં આવ્યા હતા;

(ગ) ખંડ (ખ)માં ઉલ્લેખેલી બાંયધરી છ મહિના સુધી માન્ય રહેશે અને તેમાં-

(૧) બાળકના શારીરિક અને માનસિક આરોગ્ય માટેની સગવડો સુનિશ્ચિત કરવી;

(૨) બાળકનો સમયસર પૌષ્ટિક આહાર;

(૩) દૈનિક જરૂરિયાતો માટેની પૂરતી જોગવાઇઓ સાથે સલામત, સ્વચ્છ રહેઠાણ; અને

(૪) તેમના શિક્ષણના અધિકાર, સંભાળ અને સુરક્ષા સહિત બાળકોની સુરક્ષા અને જાતીય ગુના અંગેના તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા લાગુ પડતા તમામ કાયદાનું પાલન કરાવવા સહિતના તેવા હેતુ માટે, સરકારે વખતોવખત બહાર પાડેલી માર્ગદર્શિકા અને સુરક્ષા

નીતિઓ અનુસાર શિક્ષણ, સલામતી, સુરક્ષા અને બાળકોના દુરુપયોગ (શોષણ) અંગેની જોગવાઇઓ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવી જોઇશે;

(ઘ) બાળકના શિક્ષણ માટે યોગ્ય સગવડોની વ્યવસ્થા કરવી જોઇશે, જેથી કરીને એ બાબત સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે શાળામાં તેના પાઠોમાં વિક્ષેપ પડેલો નથી અને કોઇપણ બાળકને લાગલગાટ છવ્વીસ દિવસ કરતાં વધારે દિવસો માટે કામ કરવા દેવું જોઇશે નહિ;

(ચ) ઉત્પાદન અથવા કામગીરી માટે વધુમાં વધુ પાંચ બાળકો માટે એક જવાબદાર વ્યક્તિને મુકરર કરવી જોઇશે, જેથી કરીને બાળકની સુરક્ષા, સંભાળ અને તેનું યોગ્ય હિત સુનિશ્ચિત કરી શકાય;

(છ) ઉત્પાદન અથવા કામગીરીમાંથી બાળકે મેળવેલી આવકની ઓછામાં ઓછી વીસ ટકા રકમ બાળકના નામે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં મુદતી થાપણ ખાતામાં સીધી જમા કરાવવી જોઇશે, જે (રકમ) બાળક પુખ્ત વયનું થતાં તેને મળી શકશે; અને

(જ) કોઇપણ બાળકને પોતાની ઇચ્છા અને મરજી વગર, અનૌપચારિક મનોરંજન પ્રવૃત્તિ સહિતની કોઇ દ્રશ્ય શ્રાવ્ય (ઓડિયો વિઝ્યુઅલ) અને રમતગમતની પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવડાવી શકાશે નહિ.

(૨) કલમ ૩–ની પેટા–કલમ (૨)ના સ્પષ્ટીકરણના ખંડ (ગ)ના હેતુઓ માટે, તેમાં સમાવિષ્ટ " આવી બીજી પ્રવૃત્તિઓ" એ શબ્દપ્રયોગ એટલે, -

(૧) જેમાં બાળક પોતે, તેવી રમતગમતની સ્પર્ધા અથવા કાર્યક્રમ માટે રમતગમતની સ્પર્ધા અથવા કાર્યક્રમ અથવા તાલીમમાં ભાગ લઇ રહેલ હોય;

(૨) રિયાલિટી શો, ક્વિઝ (પ્રશ્નોત્તરી) શો, ટેલેન્ટ (પ્રતિભા) શો સહિત, ટેલિવિઝન, રેડિઓ પરના સિનેમા અને દસ્તાવેજી કાર્યક્રમ; [રિડિયો અને કોઈ કાર્યક્રમમાં અથવા કોઈ અન્ય મીડિયા;]

(૩) ડ્રામા સિરિઅલ (ક્રમશઃ નાટક);

(૪) શો અથવા કાર્યક્રમના ઉદઘોષક તરીકે સહભાગિતા; અને

(૫) વ્યક્તિગત કિસ્સામાં રાજ્ય સરકારે પરવાનગી આપી હોય, તેવો બીજો કોઇ કલાત્મક અભિનય, જેમાં નાણાકીય લાભ માટેના શેરી અભિનયનો સમાવેશ થતો હોવો જોઇશે નહિ.".

૫. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૩ માં, પેટા–નિયમો (૧) અને (૨)માં, " બાળક" અને "બાળકો" એ શબ્દો જ્યાં આવે છે ત્યાં, તેને બદલે, અનુક્રમે " કિશોર" અને "કિશોરો" એ શબ્દો મૂકવા.

૬. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૪માં, પેટા–નિયમ (૧) માં, "બાળકો" એ શબ્દને બદલે, "કિશોરો" એ શબ્દ મૂકવો.

૭. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૪ પછી, નીચેનો નિયમ દાખલ કરવો:–

"૪ ક. બાળ અને કિશોર શ્રમ પુનઃસ્થાપન ફંડમાંથી બાળક અથવા કિશોરને રકમની ચુકવણી.– (૧) બાળ અને કિશોર શ્રમ પુનઃસ્થાપન ફંડમાં કલમ ૧૪ ખ–ની પેટા–કલમ (૩) હેઠળ, ધિરાણ કરેલી , જમા કરેલી અથવા યથાપ્રસંગ રોકાણ કરેલી રકમ અને તેના પર મળેલું વ્યાજ, જેની તરફેણમાં આવી રકમ ધિરાણ કરવામાં આવી હોય, તેવા બાળક અથવા કિશોરને નીચે દર્શાવેલી રીતે ચૂકવવી જોઇશે:–

(૧) હકૂમત ધરાવતા નિરીક્ષકે એ બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઇશે કે આવા બાળક અથવા કિશોરનું ખાતું રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ખોલાવવામાં આવ્યું છે અને ફંડની રકમ જમા કરાવી હોય તે બેંકને અથવા યથાપ્રસંગ, કલમ ૧૪ ખ–ની પેટા–કલમ (૩) હેઠળ ફંડની રકમનું રોકાણ કરવા માટે જવાબદાર અધિકારીને તે બાબતની જાણ કરવી જોઇશે;

(૨) બાળક અથવા કિશોરના તરફેણમાં પ્રમાણસર ફંડની રકમ પર મળેલું વ્યાજ, નિરીક્ષકની જાણ હેઠળ, બેંક અથવા રકમ જમા કરાવવા જવાબદાર અધિકારીએ, દર છ મહિને બાળક અથવા યથાપ્રસંગ, કિશોરના ખાતામાં તબદીલ કરવું જોઈશે.

(૩) સંબંધિત બાળક અથવા કિશોર અઢાર વર્ષની ઉંમર પૂરી કરે, ત્યારે બનતી ત્વરાએ તરત જ અથવા ત્રણ મહિનાની મુદતની અંદર, બાળકની તરફેણમાં ધિરાણ કરેલી, જમા કરેલી અથવા રોકાણ કરેલી તેના પરના વ્યાજ સહિત મેળવેલી બેંકમાં બાકી રહેલી અથવા કલમ ૧૪ ખ-ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ તેવી રીતે રોકાણ કરેલી કુલ રકમ, બાળક અથવા યથાપ્રસંગ, કિશોરના સદરહુ બેંક ખાતામાં તબદીલ કરવી જોઈશે; અને

(૪) નિરીક્ષકે, સંબંધિત બાળક અથવા કિશોરની ઓળખ કરવા પૂરતી હોય તેવી વિગતો સાથે ખંડ (૨) અને ખંડ (૩) હેઠળ તબદીલ કરેલી રકમ અંગેનો અહેવાલ (રિપોર્ટ) તૈયાર કરવો જોઈશે અને અહેવાલ (રિપોર્ટ)ની એક નકલ દર વર્ષે જાણ માટે રાજ્ય સરકારને મોકલવી જોઈશે.

(૨) અધિનિયમની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘન બદલ, કોર્ટના હુકમ અથવા ચુકાદા અનુસાર દંડ કરીને અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે કાઢી આપેલા પ્રમાણપત્ર અનુસાર ગુનાની માંડવાળ કરીને વસૂલ કરેલી કોઈપણ રકમ ફંડમાં જમા કરવી જોઈશે અને આવા હુકમ અથવા ચુકાદા અનુસાર વાપરવી જોઈશે.".

૮. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૫-ને બદલે, નીચેનો નિયમ મૂકવો:-

"૫. વય પ્રમાણપત્ર.- (૧) નિરીક્ષકને એવી શંકા હોય કે કોઈ કિશોરને, અધિનિયમની કલમ ૩-ક હેઠળ પ્રતિબંધિત હોય તેવા કોઈ વ્યવસાય અથવા પ્રક્રિયામાં કામે રાખવામાં આવેલ છે, તો તેઓ, આવા કિશોરને કામે રાખનારને, તેની વય અંગેનું સમુચિત તબીબી સત્તામંડળનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવા ફરમાવી શકશે.

(૨) સમુચિત તબીબી સત્તામંડળે, પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ વય પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવા કિશોરની તપાસ કરતી વખતે, નીચેની બાબતો ધ્યાને લેવી જોઈશે-

(૧) કિશોર (તરૂણ)નું આધાર કાર્ડ, અને તેની ગેરહાજરીમાં;

(૨) કિશોરનું શાળામાંથી કાઢી આપેલું જન્મ તારીખનું પ્રમાણપત્ર અથવા સંબંધિત પરીક્ષા બોર્ડમાંથી કાઢી આપેલું મેટ્રિકનું અથવા સમકક્ષ પ્રમાણપત્ર, ઉપલબ્ધ હોય, તો તે અને તેની ગેરહાજરીમાં;

(૩) નગરપાલિકા અથવા પંચાયતે આપેલું કિશોરનું જન્મ પ્રમાણપત્ર;

અને ખંડો (૧) થી (૩)માં નિર્દિષ્ટ કરેલ પદ્ધતિઓ પૈકીની કોઈ પદ્ધતિ ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યારે તેવા તબીબી સત્તામંડળે અસ્થીકરણ કસોટી (ઓસિફિકેશન ટેસ્ટ) અથવા અન્ય કોઈ નવીનતમ તબીબી વય નિર્ધારણ કસોટી મારફત વય નિર્ધારિત કરવી જોઈશે.

(૩) આ અસ્થીકરણ કસોટી અથવા અન્ય કોઈ નવીનતમ તબીબી વય નિર્ધારણ કસોટી, સંબંધિત ઈન્સ્પેક્ટર (નિરિક્ષક)ના હુકમના આધારે યોજવી જોઈશે અને આવો હુકમ કર્યાની તારીખથી પંદર દિવસની અંદર આવું (વય) નિર્ધારણ પૂર્ણ કરવું જોઈશે.

(૪) પેટા-નિયમ (૧)માં ઉલ્લેખેલ વય પ્રમાણપત્ર નમૂના ૩-માં આપવું જોઈશે.

(૫) વય પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવા માટે તબીબી સત્તાધિકારીને ચૂકવવાપાત્ર ખર્ચ (ચાર્જીસ), રાજ્ય સરકારે તેના તબીબી બોર્ડ માટે નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણે જ રહેશે.

(૬) તબીબી સત્તાધિકારીને ચૂકવવાપાત્ર ખર્ચ (ચાર્જીસ), જેની ઉંમર આ નિયમ હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોય તેવા કિશોરના માલિકે (કામે રાખનારે) ઉઠાવવો જોઈશે.

સ્પષ્ટીકરણ.– આ નિયમના હેતુઓ માટે, "તબીબી સત્તાધિકારી" એટલે જિલ્લાના સહાયક (આસિસ્ટંટ) સર્જનના દરજ્જાથી ઉતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા સરકારી તબીબી ડૉક્ટર અથવા કામદાર રાજ્ય વીમાના દવાખાના અથવા હોસ્પિટલોમાં કાર્યરત સમકક્ષ દરજ્જાના નિયમિત ડૉક્ટર"

૯. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૫ પછી, નીચેના નિયમો દાખલ કરવા:–

"**૫ ક ફરિયાદ કરી શકે તેવી વ્યક્તિઓ.**– પોતાની સંબંધિત શાળાઓમાંના વિદ્યાર્થીઓ પૈકીના કોઇપણ વિદ્યાર્થીને, અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને કામે રાખવામાં આવ્યો હોય તેવી ઘટનામાં, આ અધિનિયમ હેઠળ કરેલા કોઈ ગુના માટે ફરિયાદ કરી શકશે તેવી કોઈપણ વ્યક્તિમાં, આવી બાબતે સંવેદનશીલ હોય તેવા, શાળાના શિક્ષકો અને શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ, બાળ સંરક્ષણ સમિતિ, પંચાયત અથવા નગરપાલિકાના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ થાય છે.

૫ ખ. ગુના માંડવાળ કરવાની રીત બાબત.– (૧) કલમ ૧૪ની પેટા–કલમ (૩) હેઠળ પ્રથમ વખત ગુનો કરે; અથવા

(૨) સદરહુ કલમ હેઠળ માતા–પિતા અથવા વાલી તરીકે ગુનો કરે,

તેવી આરોપી વ્યક્તિ, કલમ ૧૪ઘ–ની પેટા–કલમ (૧) હેઠળ ગુનાની માંડવાળ કરવા માટેની હકૂમત ધરાવતા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ અરજી કરી શકશે.

(૨) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, પેટા–નિયમ (૧) હેઠળ કરેલ અરજીના આધારે, આરોપી વ્યક્તિ અને સંબંધિત ઇન્સ્પેક્ટરની સુનાવણી કર્યા પછી, આવી અરજીનો નિકાલ કરશે અને અરજી મંજૂર કરવામાં આવે, તો તે, નીચેની બાબતોને અધીન રહીને, માંડવાળ કર્યા અંગેનું પ્રમાણપત્ર આપશે –

(૧) આવા પ્રમાણપત્રમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ મુદતની અંદર આવા ગુના માટે જોગવાઈ કરેલ મહત્તમ દંડની પચાંસ ટકા રકમની ચુકવણી; અથવા

(૨) ખંડ (૧) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરેલ માંડવાળની રકમ સાથે આવા ગુના માટે જોગવાઈ કરેલ મહત્તમ દંડના પચીસ ટકા જેટલી વધારાની રકમની ચુકવણી;

આરોપી વ્યક્તિ, સદરહુ ખંડ (૧) અથવા યથાપ્રસંગ, (૨) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરેલ મુદતની અંદર માંડવાળ કરેલ રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, તો આવી વિલંબિત ચુકવણી, તેવા પ્રમાણપત્રમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ મુદત કરતાં વધુ નહિ તેટલી, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી વધુ મુદતની અંદર કરવી જોઇશે.

(૩) આરોપી વ્યક્તિએ, માંડવાળની રકમ ફંડમાં ચૂકવવી જોઇશે.

(૪) આરોપી વ્યક્તિ, પેટા–નિયમ (૨) હેઠળ માંડવાળની રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, તો, કલમ ૧૪ઘ–ની પેટા–કલમ (૨) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણેની કાર્યવાહી ચાલુ રહેશે.

૫ ગ. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટની ફરજો.– (૧) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે,–

(૧) નોડલ અધિકારીઓ તરીકે ઓળખાતા તેમના તાબાના પોતે જરૂરી ગણે તેટલા અધિકારીઓ નિર્દિષ્ટ કરવા જોઇશે, જેઓ કલમ ૧૭ક હેઠળ રાજ્ય સરકારે આવા અધિકારીઓને સોંપેલ અને નાંખેલ ડિસ્ટ્રિક્ટ (જિલ્લા) મેજિસ્ટ્રેટની તમામ અથવા તે પૈકીની કોઈ સત્તા વાપરશે અથવા તે તમામ અથવા તે પૈકીની કોઈ ફરજ બજાવશે;

(૨) તાબાના અધિકારી તરીકે પોતે પોતાની હકૂમતની સ્થાનિક હદોની અંદર તેમણે વાપરવાની અને બજાવવાની, પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી સત્તા અને ફરજો નોડલ અધિકારીને સોંપી શકશે;

(૩) જિલ્લામાં નીચેની વ્યક્તિઓના બનેલા, કાર્યવિશેષ દળ (ટાસ્ક ફોર્સ)ની રચના કરી તેના અધ્યક્ષ સ્થાન લેનાર વ્યક્તિ તરીકે અધ્યક્ષસ્થાન લેવું જોઈશે,–

(ક) પોતાની હકૂમતની સ્થાનિક હદોના હેતુઓ માટે મદદનીશ શ્રમ આયુક્ત;

(ખ) પોતાની હકૂમતની સ્થાનિક હદોના હેતુઓ માટે પોલીસ અધિક્ષક/સંબંધિત પોલીસ કમિશનરના પ્રતિનિધિ;

(ગ) અધિક જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ;

(ઘ) પોતાની હકૂમતની સ્થાનિક હદોના હેતુઓ માટે ખંડ (૧) હેઠળ ઉલ્લેખેલ નોડલ અધિકારી;

(ચ) બે વર્ષની મુદત સુધી વારાફરતી (રોટેશન) ધોરણે, જિલ્લામાં નોકરીમાં રાખેલા બાળકોના બચાવ અને પુનર્વસવાટમાં સામેલ દરેક સ્વૈચ્છિક સંસ્થામાંથી બે પ્રતિનિધિઓ;

(છ) જિલ્લા ન્યાયાધીશે નામનિયુક્ત કરવાના જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળના પ્રતિનિધિ;

(જ) જિલ્લા એન્ટિ–ટ્રાફિકિંગ એકમના એક સભ્ય;

(ઝ) જિલ્લાની બાળ કલ્યાણ સમિતિના અધ્યક્ષ સ્થાન લેનાર વ્યક્તિ;

(ટ) મહિલા અને બાળ વિકાસને લગતી બાબતની તજવીજ કરતાં ભારત સરકારના મંત્રાલયની સંકલિત બાળ સંરક્ષણ યોજના હેઠળ જિલ્લામાંના જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ અધિકારી;

(ઠ) જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી;

(ડ) ઔદ્યોગિક સલામતી અને આરોગ્યના નાયબ/ મદદનીશ નિયામક;

(ઢ) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે નામનિયુક્ત કરેલી કોઈ અન્ય વ્યક્તિ;

(ત) ટાસ્ક ફોર્સના સેક્રેટરીએ ખંડ (ટ)માં ઉલ્લેખેલા નોડલ અધિકારીઓમાંથી કોઈપણ નોડલ અધિકારી હોવા જોઈશે અને અધ્યક્ષ સ્થાન લેનાર વ્યક્તિએ તે (અધિકારી)ને નામનિયુક્ત કરેલા હોવા જોઈશે.

(૨) પેટા–નિયમ (૧)ના ખંડ (૩)માં ઉલ્લેખેલા ટાસ્ક ફોર્સની બેઠક દરેક મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એક વખત મળવી જોઈશે અને રાજ્ય સરકારે બચાવ અને પ્રત્યાવર્તન માટે વખતોવખત બહાર પાડેલી માર્ગદર્શિકાઓ અનુસાર ઉપલભ્ય સમય, તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા કાયદા પ્રમાણે દરોડો પાડવાના સ્થળ, યોજનાની ગોપનીયતા, ભોગ બનેલી વ્યક્તિઓ અને સાક્ષીઓના સંરક્ષણ અને વચગાળાની રાહતને લક્ષમાં લઈને, બચાવ કામગીરી હાથ ધરવા માટે, સર્વગ્રાહી કાર્ય યોજના બનાવવી જોઈશે. ટાસ્ક ફોર્સે, કેન્દ્ર સરકારે આવા હેતુ માટે બનાવેલા પોર્ટલ પર આવી બેઠકની કાર્યનોંધ પણ અપલોડ કરાવવી જોઈશે.

(૩) પેટા–નિયમ (૧)માં ઉલ્લેખેલી ફરજો ઉપરાંત, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે નોડલ અધિકારીઓ મારફત એ બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે કે અધિનિયમની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને કામે રાખવામાં આવ્યા હોય તેવા બાળકો અને કિશોરોનો બચાવ કરવામાં આવ્યો છે અને –

(ક) (૧) કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ (સન ૨૦૧૬નો ૨–જો) અને તે હેઠળ કરેલા નિયમો;

(૨) વેઠ પ્રથા (નાબૂદી) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ (સન ૧૯૭૬ના ૧૯મા);

(૩) વેઠિયાઓના પુન:સ્થાપન માટેની કેન્દ્રીય ક્ષેત્ર યોજના, ૨૦૧૬;

(૪) કોઈ રાષ્ટ્રીય બાળ શ્રમ પ્રોજેક્ટ;

(૫) જે કાયદા અથવા યોજના હેઠળ આવા બાળકો અથવા કિશોરોનું પુન: સ્થાપન કરી શકાશે તેવા તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદા અથવા યોજનાની જોગવાઈઓ અનુસાર અને

(૧) સક્ષમ હકૂમત ધરાવતી કોર્ટના આદેશો, કોઈ હોય, તો તેને;

(૨) આ અર્થે, કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારે બચાવ અને પ્રત્યાવર્તન માટે વખતોવખત બહાર પાડેલી માર્ગદર્શિકાઓને

અધીન રહીને, તેમનું પુનર્વસન કરવું જોઈશે.

૫.ઘ. નિરીક્ષકોની ફરજો.– કલમ ૧૭ હેઠળ રાજ્ય સરકારે નીમેલા નિરીક્ષકે, અધિનિયમની જોગવાઈઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી–

(૧) રાજ્ય સરકારે વખતોવખત બહાર પાડેલા નિરીક્ષણના ધોરણોનું પાલન કરવું જોઈશે;

(૨) અધિનિયમની જોગવાઈઓનું પાલન કરવાના હેતુથી, રાજ્ય સરકારે વખતોવખત બહાર પાડેલી સૂચનાઓનું પાલન કરવું જોઈશે; અને

(૩) અધિનિયમની જોગવાઈઓનું પાલન કરવાના હેતુથી પોતે કરેલા નિરીક્ષણ અને આવા હેતુઓ માટે પોતે કરેલી કાર્યવાહી અંગેનો માસિક અહેવાલ, રાજ્ય સરકારને રજૂ કરવો જોઈશે.

૫.ચ. મુદતી નિરીક્ષણ અને દેખરેખ બાબત.– રાજ્ય સરકારે, કલમ ૧૭ખની જોગવાઈઓ અમલમાં લાવવા માટે દેખરેખ અને નિરીક્ષણ તંત્ર ઊભું કરવું જોઈશે, જેમાં,–

(૧) નિરીક્ષકે, બાળકો/કિશોરને કામે રાખવા પર પ્રતિબંધ હોય અને જોખમી વ્યવસાય અથવા પ્રક્રિયા ચલાવવામાં આવતા હોય, તેવા સ્થળોએ કરવાના મુદતી નિરીક્ષણની સંખ્યાનો;

(૨) નિરીક્ષકે, જે સમયાંતરે ખંડ (૧) હેઠળ નિરીક્ષણના વિષયવસ્તુને લગતી પોતાને મળેલી ફરિયાદો અંગે રાજ્ય સરકારને જાણ કરવી જોઈશે, તે સમય અને ત્યાર પછી પોતે કરેલી કાર્યવાહીની વિગતોનો;

(૩) ઈલેક્ટ્રોનિકલી અથવા અન્ય રીતે અહેવાલની જાળવણી કરવા બાબત.–

(ક) અધિનિયમનો ભંગ થાય તે રીતે કુટુંબ અથવા કૌટુંબિક ધંધામાં રોકાયેલા હોવાનું જણાય તેવા બાળકો સહિત અધિનિયમની જોગવાઈઓનો ભંગ કરીને કામ કરતા હોવાનું જણાય તેવા બાળકો અને કિશોરોનો;

(ખ) માંડવાળ કરેલા ગુનાની સંખ્યા અને વિગતોનો;

(ગ) માંડવાળની લાદેલી અને વસૂલ કરેલી રકમની વિગતોનો; અને

(ઘ) અધિનિયમ હેઠળ બાળકો અને કિશોરોને પૂરી પાડવામાં આવેલી પુનર્વસનની સેવાની વિગતોનો, રેકર્ડ ઈલેક્ટ્રોનિકલી અથવા અન્યથા નિભાવવાને લગતી બાબતનો

– સમાવેશ કરી શકાશે.

૧૦. સદરહુ નિયમોમાં, નમૂના–૧માં, ''બાળક'' અને ''બાળકો'' એ શબ્દો જ્યાં આવે છે ત્યાં, તેને બદલે, અનુક્રમે ''કિશોર'' અને ''કિશોરો'' એ શબ્દો મૂકવા.

૧૧. સદરહુ નિયમોમાં, નમૂના–૨–માં, અનુક્રમે ''બાળક'' એ શબ્દને બદલે, ''કિશોર'' એ શબ્દ મૂકવો.

૧૨. સદરહુ નિયમોમાં, નમૂના–૩ પછી, નીચેનો નમૂનો દાખલ કરવો:–

"નમૂનો ૪

[જુઓ નિયમ ૨-ગ (૧) (ખ)]

બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ના નિયમ ૨-ગ (૧) (ખ) હેઠળ બાંયધરી

અનુક્રમાંક	બાળક/બાળકોના નામ	માતા-પિતાનું/વાલીનું નામ	સરનામું
૧.	૨.	૩.	૪.
૧.			
૨.			

હું .... ઉપર દર્શાવેલા બાળક/બાળકોએ જે વાણિજ્યિક કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો છે તેવા દશ્ય-શ્રાવ્ય મીડિયા પ્રોડકશન .... નો પ્રોડ્યુસર અથવા .... વાણિજ્યિક કાર્યક્રમનો સંચાલક, આથી, બાંયધરી આપું છું કે ઉપર જણાવેલા બાળક/બાળકો, જેમણે .... (કાર્યક્રમ જણાવવો) કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો છે તે કાર્યક્રમ દરમિયાન બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬ના ૬૧મા) અને બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ ની કોઈપણ જોગવાઈનો ભંગ કરવામાં આવશે નહિ અને બાળક/બાળકોના શારીરિક અને માનસિક આરોગ્યની અને અન્ય જરૂરિયાતોની પૂરતી સંભાળ લેવામાં આવશે, જેથી તે/તેઓ કોઈ અગવડ ન અનુભવે. હું એવી પણ બાંયધરી આપું છું કે કાર્યક્રમ દરમિયાન, બાળકોના શિક્ષણ સંભાળ અને સુરક્ષાના અધિકાર સહિત તેમના સંરક્ષણ માટે તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા તમામ લાગુ પડતા કાયદા અને જાતીય ગુના અંગેની કાનૂની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવશે.

તારીખ: .... પ્રોડ્યુસરનું નામ અને સહી."

સ્થળ: ....

ગુજરાતના રાજ્યપાલના હુકમથી અને તેમના નામે,

આર. એચ. વસાવા,

સરકારના નાયબ સચિવ.

સરકારી મધ્યસ્થ મુદ્રણાલય, ગાંધીનગર.

Extra No. 24

વાર્ષિક લવાજમનો દર રૂ. ૪૦૦૦/-

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LIX] FRIDAY, MARCH 23, 2018/CAITRA 2, 1940

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IV-A

Rules and Orders (Other than those published in Parts I, I-A, and I-L) made by the Government of Gujarat under the Central Acts

LABOUR AND EMPLOYMENT DEPARTMENT

Notification

Sachivalaya, Gandhinagar, 17th March, 2018.

Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986.

No.:KHR/2018/73/ECA/122017/785681(1)/M(3) :- WHEREAS, certain draft rules were published as required by section 13 of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986) at pages 195-1 and 195-2 of the Gujarat Government Gazette, Extraordinary, Part IV-A, dated the, 30th December, 2017, under the Government Notification, Labour and Employment Department NO.KHR/2017/188/ECA/122017/ 785681 (1)/M(3), dated the 22nd December, 2017, inviting objections and suggestions from all persons likely to be affected thereby within a period of thirty days from the date of publication of the said notification in the *Official Gazette.*

AND WHEREAS, no objection or suggestion has been received by the Government in respect to the said draft notification;

NOW, THEREFORE, In exercise of the powers conferred by section 13 of the Child and Adolescent Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 (61 of 1986), the Government of Gujarat hereby makes the following rules further to amend the Child Labour (Health and Safety) (Gujarat) Rules, 1994, namely:-

1. (1) These rules may be called the Child Labour (Health and Safety) (Gujarat) (Amendment) Rules, 2017.

   (2) They shall come into force on and from the date of their publication in the *Official Gazette.*

1. In the Child Labour (Health and Safety) (Gujarat) Rules, 1994 (hereinafter referred to as "the said rules"), in rule 1 , for the words "Child Labour", the words "Child and Adolescent Labour" shall be substituted.

2. In the said rules, in rule 3, for the words 'Children' and 'Child' wherever they occurs the words 'Adolescents' and 'Adolescent' shall be substituted' respectively.

3. In the said rules, in Form II -

   (i) In serial number 4, for the word "children", the word "Adolescents" shall be substituted;

   (ii) In serial number, 5, 6 and 7 for the word "child", the word "Adolescent" shall be substituted;

By order and in the name of the Governor of Gujarat,

R. H. VASAVA,
Deputy Secretary to Government.

GOVERNMENT CENTRAL PRESS, GANDHINAGAR.

Extra No. 114

વાર્ષિક લવાજમનો દર રૂા. ૪૦૦૦/-

©

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LIX] TUESDAY, APRIL 10, 2018/CAITRA 20, 1940

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IX

Gujarati translation of Bills, Acts and Notifications other than those published in other parts.

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર, ૧૦મી એપ્રિલ, ૨૦૧૮

ગુજરાત ગેઝેટમાં અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા ગુજરાત સરકારના **શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ**-ના **તારીખ: ૧૭મી માર્ચ, ૨૦૧૮**ના સરકારી **જાહેરનામા ક્રમાંક: કેએચઆર/૨૦૧૮/૭૩/ઈસીએ/૧૨૨૦૧૭/ ૭૮૫૬૮૧(૧)/એમ(૩).** નો ગુજરાતી અનુવાદ આથી સર્વ લોકોની જાણ સારૂ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

વી.એન.શેખ,
સરકારના નાયબ સચિવ.

Notification

Regarding

Amendment to the Child Labour (Health and Safety) (Gujarat) Rules, 1994.

બાળ શ્રમ (આરોગ્ય અને સલામતી) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ સુધારવા સંબંધી જાહેરનામું.

શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ,

સચિવાલય, ગાંધીનગર. તારીખઃ ૧૭મી માર્ચ, ૨૦૧૮.

બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬.

ક્રમાંક: કેએચઆર/ ૨૦૧૮/ ૭૩/ ઈસીએ/ ૧૨૨૦૧૭/ ૭૮૫૬૮૧(૧)/ એમ(૩):- બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬ના ૬૧મા)ની કલમ ૧૩થી ફરમાવ્યા પ્રમાણે શ્રમ અને રોજગાર વિભાગના તારીખ: ૨૨મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ના સરકારી જાહેરનામા ક્રમાંક: કેએચઆર/ ૨૦૧૭/ ૧૮૮/ ઈસીએ/ ૧૨૨૦૧૭/ ૭૮૫૬૮૧(૧)/ એમ(૩) હેઠળ, તેનાથી અસર થવાનો સંભવ હોય તેવી તમામ વ્યક્તિઓ પાસેથી, સદરહુ જાહેરનામાની રાજપત્રમાં પ્રસિદ્ધિની તારીખથી ત્રીસ દિવસની મુદતની અંદર, વાંધા અને સૂચનો મંગાવતો નિયમોનો અમુક મુસદ્દો, તારીખ: ૩૦મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ના ગુજરાત સરકારી રાજપત્ર, અસાધારણ, ભાગ-૪-એ, પાના ૧૯૫-૧ થી ૧૯૫-૨ ઉપર પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો;

અને, સદરહુ જાહેરનામાના મુસદ્દાના સંબંધમાં સરકારને કોઈપણ વાંધો અથવા સૂચન મળેલ નથી;

તેથી, હવે, બાળ અને કિશોર શ્રમ (પ્રતિબંધ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (સન ૧૯૮૬ના ૬૧મા)ની કલમ ૧૩થી મળેલી સત્તાની રૂએ, સરકાર, આથી, બાળ શ્રમ (આરોગ્ય અને સલામતી) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ વધુ સુધારવા નીચેના નિયમો કરે છે:

૧. (૧) આ નિયમો બાળ શ્રમ (આરોગ્ય અને સલામતી) (ગુજરાત) (સુધારા)નિયમો, ૨૦૧૭ કહેવાશે.

(૨) તે રાજપત્રમાં તેની પ્રસિદ્ધિની તારીખે અને તે તારીખથી અમલમાં આવશે.

૧. બાળ શ્રમ (આરોગ્ય અને સલામતી) (ગુજરાત) નિયમો, ૧૯૯૪ (જેનો આમાં હવે પછી, "સદરહુ નિયમો" તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં, નિયમ ૧માં, "બાળ શ્રમ" એ શબ્દોને બદલે, "બાળ અને કિશોર શ્રમ" એ શબ્દો મૂકવા.

૨. સદરહુ નિયમોમાં, નિયમ ૩માં, 'બાળકો' અને 'બાળક' એ શબ્દો જ્યાં આવે છે ત્યાં, તેને બદલે, અનુક્રમે 'કિશોરો' અને 'કિશોર' એ શબ્દો મૂકવા.

૩. સદરહુ નિયમોમાં, નમૂના ૨માં-

૧. અનુક્રમાંક ૪માં, "બાળકો" એ શબ્દને બદલે, "કિશોરો" એ શબ્દ મૂકવો.

૨. અનુક્રમાંક ૩, ૬ અને ૭માં, "બાળક" એ શબ્દને બદલે, "કિશોર" એ શબ્દ મૂકવો.

ગુજરાતના રાજ્યપાલના હુકમથી અને તેમના નામે,

આર.એચ. વસાવા,

સરકારના નાયબ સચિવ.

સરકારી મધ્યસ્થ મુદ્રણાલય, ગાંધીનગર.